

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K

3/4 . . . 10 „

Posamične številke stanejo 10 vin. V Gorici se prodaja „Soča“ v vseh tobakarnah.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštne zvez“. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in za.

Uredništvo

nahaja v Gosposki ulici št. 7 Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravištvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglas in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 6 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Narodnjaki!

„Goriški Sokol“ si je stavil težavno nalogo, zgraditi sebi in Slovenstvu sredi goriškega mesta „Sokolski Dom“.

S tem sklepom je storil Goriški „Sokol“ korak naprej, obrnil je čelo proti narodnemu mrtvili, ki vlada med nami: ustvariti si hoče dom, kjer bodo delovali vsi, ki čutijo narodno in mislijo demokratično, na prepoved Goriškega Slovenstva. Goriški „Sokol“ se obrača s tem oklicem do Vas, demokratično in narodno čutečih someščanov, s pozivom:

Narodnjaki! V imenu Tyrša, v imenu npravnega, političnega in socialnega preporoda Goriških Slovencev:

Prispevajte za zgradbo „Sokolskega Doma!“

Na zdar!

Odbor za zgradbo „Sokolskega Doma“

— v Gorici. —

Portugal in Čenstohov.

V »Slovenec« se zopet enkrat oglašajo javno mnenje našega dobrega katoliškega ljudstva. Čenstohovski pater Mačoh, — je li kriv ali ne? Osebo da je kriv, »ker mu manjka globlja izobrazba« . . . sicer pa je kriva ruska pravoslavna vlada; tako argumentira »Slovenec« člankar. In na Portugalskem »se gode arahote. Iz »Slovenca« izvem, da koljejo tam ob Tajni republičani in framasoni delavne in bogaboje »ne menilne, da onečajo nedolžne nune, da kradejo, ropajo, more, požigajo . . . Vse to nam ve povedati »Slovenec«, in pa še vrhu tega, da so portugalski republičani le zato vrgli kralja, da . . . se polaste cerkvenega premoženja in napolnijo svoje prazne žepe.

»Katoliškim« časnikarjem sicer ne bi smeli zameriti take argumentacije. Samoposchi je imenovno, da morajo v smislu navodil, dobljenih od gospodarjev lista, pisariti o framasonskih ložah in o podobnem fislefonu. Tudi ne bi omenjali »Slovenčevega« pisarjenja, če bi ne tičal za njim drug, globlji in za vse Jugoslovanstvo nevarni pomen.

Poglejmo v zgodovino katoliškega rinascimenta na Slovenskem. Mahnič ga je z brezobzirnim publicističnim in političnim delovanjem pričel, opiraje se na Kluna in druge; Krek in Šusteršič, (in si parva licet itd. Gregorčič —) so nadaljevali in nadaljujejo; že se kažejo prve embrionalne oblike jugoslovanskega klerikalizma: Mahnič na Krku, pravaši v Dalmaciji, Štadlerjevi v Bosni, Frankovci in Furtinaši na Hrvaškem Združena reakcija, povita v povoje črnotumene »grossösterreicherstva« in belorumenne intolerance, prodira. Pri tem se poslužuje ta čedna družba sistematičnega poneumnjevanja ljudstva; spretno je zastavila svoje orodje tam, kjer so vsi napredni elementi od skrajnih starinov in konservativcev pa do skrajnih social-

nih demokratov največ grešili: poslužuje se podrobnega agitatoričnega dela; organizuje cele armade plačancev in štreberjev v zvezi z naravno duhovniško organizacijo, rešuje po svoje in demagoško agrarno vprašanje in izvršuje v največji meri zadružništvo ter se tako polasča širokih mas; — pustiti moramo tem ljudem, da so o pravem času spoznali naše napake in da so se v opazovanju tudi učili. Ali se tudi mi kaj naučimo pri njih?

Bodisi, — v enem jili ne smemo in ne moremo posnemati: V sistematičnem, smotrenem in zavednem poneumnjevanju ljudstva. Količak zgodovinsko izobraženemu človeku prilaga slabo, ko čita vse one gorostasne bajke, ki jih servira »Slovenec« svojim bralcem za čisto resnico.

Oglejmo si najprej žurnalistično mitologijo: Toliko in toliko tisoč poklanjih, toliko nun posiljenih, toliko dragocenosti pokradenih, — in vse to na lubo framasonskim advokatom! Sodrigo so najeli združeni liberalci in socialni demokratje! Tako poročanje o sodobnih dogodkih je naravnost zločinsko. Prečitajmo le avtentična poročila, ki jih prinaša rimska »Tribuna«, berlinski »Tageblatt«, dunajski vladni »Freundenblatt«, milanski »Corriere«, — torej listi, ki so z izjemo poslednjega vse kaj drugega, ko »judovsko-liberalno-framasonski«, — kaj pišejo ti listi, kojih vsak ima v Lizboni lastnega poročevalca? Vsi ti listi pravijo, da so se sicer prigodile tupatam nerednosti, — saj tudi ni drugače mogoče v državi, ki je pravkar izpremenila svojo ustavno obliko, osvobodila tisoče uničujoče gospodarske konkurence samostanov; v državi, kjer si ravno kar oddihajo mase osvobojenega meščanstva; o pokoljih itd. pa ni in ne more biti govora; in če se je kaj nerednega prigodilo, so bili nemirneži le tisti temni elementi, ki se skrivajo v vsakem velikem mestu, ki so sad kapitalistično-klerikalnega gospodarskega in prosvetnega razvoja; razvoja, kakor ga je zorila na Pirenejskem polotoku ona rimsko-klerikalna monar-

Kapitan Hatteras

ali

Angleži na severnem tečaju.

Francoski spisal Jules Verne. — Prevel O. I.

(Dalje).

Vsi so se dobro počutili; zdravje je bilo splošno izborna. Dasi je bila zima ostra, se je v tem oziru vendar dobro končala. Vsakdo je ubežal boleznim, ki so v tem podnebnju doma; seveda je k temu pripomoglo tudi to, da so se držali doktorjevih pravil. Splošno so malo shujšali, kar pa je častitljivega doktorja le veselilo. Pri tem pa so se z dušo in telesom privadili neugodnemu življenju, tako da so sedaj kljubovali najhujšim naporom in najostrejšemu mrazu, ne da bi mu podlegli. In končno, saj so se bližali cilju potovanja, temu nedostopnemu tečaju, na katerem ne bo več drugega vprašanja, nego kako se vrnejo. Sočutje, ki je sedaj združevalo teh petero članov ekspedicije, jih je moralo bodriti in jim pripomoči do srečnega izida drznega potovanja, in nihče izmed njih ni dvomil o uspehu podjetja.

Doktor je vedel, da bo potovanje trajalo dolgo časa; tudi je svoje tovariše pripravil do tega, da so se jeli že dolgo časa pred odhodom pripravljati in da so tudi svoje telo skrbno izurili.

»Priatelji moji,« jim je rekel »ne zahtevam od vas, da bi posnemali angleške tekače, ki po dvodnevem urjenju shujšajo za osemnajst funtov in petindvajset po petdnevem urjenju. Toda končno mora človek storiti vse mogoče, da postane za dolgo potovanje kar najbolj po-

skočen. Prvo pa, kar se zahteva, da postane človek uren, je, da se zabrani debelost tako pri tekačih kakor pri jahčih, in to se doseže s potenjem in krepkimi telesnimi vajami. Ti ljudje dobro vedo, da na ta način shujšajo, in neverjetno je, kako se znaajo pri tem držati prave meje. Tako teče lahko petindvajset milj daleč, kdor pred urjenjem ne more preteči niti ene milje, ne da bi se zasopel. Pripoveduje se, da je neki Townsed prehodil sto milj v dveh urah, ne da bi se bil ustavil.«

»Lep uspeh,« odgovori Johnson; »četudi nismo ravno preveč debeli, vendar, če je treba še shujšati . . .

»Ni potrebno, Johnson; vendar ne da bi pretiraval, ne da se tajiti, da urjenje nima dobrih nasledkov; kosti se bolj utrde, mišice postanejo bolj gibčne, posluš natančnejši in oko bistrejše; zatorej ne pozabimo na to.«

Potniki so bili 23. junija že pripravljeni; tega dne je bila nedelja in so cel dan posvetili počitku.

Trenutek odhoda se je približal in prebivalci Trdnjav Previdnosti ga niso pričakovali brez neke gniljivosti. Nekako težko jim je postajalo pri srcu, da zapuste snežno kočjo, ki je bila tako vestno izvršila svojo nalogo, ta zaliv Viktorije in to gostoljubno obrežje, kjer so preživeli zadnje mesece prezimovanja. Ali zopet najdejo to zgradbo, ko se vrnejo? Ali ne raztopi solnce njenega krhkega zidovja? Kratko, pretekle so ondi srečne ure. Doktor je pri večerji opomnil svoje tovariše na to ter jim vzbudil sladek spomin na te urice, a ni tudi pozabil zahvaliti se nebu za njegovo vidno varstvo.

Ura počitka se je približala in vsi so se zgodaj ulegli, da bi tembolj rano vstali jutraj. Tako je minula zadnja noč, ki so jo preživeli v Trdnjavi Previdnosti.

XIX.

Potovanje na sever.

Naslednjega dne je dal Hatteras na vse zgodaj znamenje za odhod. V sani so vpregli pse, ki so bili dobro izpaseni in izpočiti; saj dolga zima jim je nudila ugodnih razmer, da so se lahko zopet okrepili za naporno delo v poletnem času. Zatorej se niso protivili sprejeti nase zopet svojo potno opravilo.

Po vsem soditi so bili ti groenlandski psi dobre zivali; svojo divjo naravo so polagoma izpreminjali, izgubljali svojo podobnost z volkovi in se bližali Duku, ki je bil popoln vzor pasjega plemena; kratko, udomačili so se.

Duk je igral gotovo važno vlogo pri njihovi vzgoji. Učil jih je, kako se treba vesti v družbi in jim sam dajal vzgled. Kot Anglež je bil precej svojeglaven z ozirom na »narodno govorico«, in se ni dolgo časa sprijaznil s pri, »ki se mu niso bili predstavili, in načeloma ni govoril z njimi. Toda ker so delili iste nevarnosti, isto pomanjkanje in isto usodo, so se sčasoma zblížali. Duk je s svojo dobrosrčnostjo storil prvi korak, in ves štirinožni rod je postal v kratkem družba prijateljev.

Doktor je božal in gladil groenlandske pse, in Duk je gledal brez zavisti na božanje svojih tovarišev.

V nič slabših razmerah kot živali niso bili tudi ljudje; če bodo oni dobro vlekli, bodo tudi ti dobro korakali.

Odpotovali so ob šestih zjutraj ob lepem vremenu, šli k zalivu, in ko so prekoricali rt Washington; so jo na ukaz Hatterasa udarili naravnost proti severu. Ob sedmih je poturkom na jugu že izginil izpred oči stožčasti grič s svetilnim stolpom in Trdnjava Previdnosti.

haja, kar prebivalstvo se sestavlja iz 76% analfabetov. (In jezuitje so se uprli sami državni oblasti, ščuvali, ubijajo itd.)

V očigled teh dejstev se naj »Slovenec« nikar ne hvali s kako katoliško kulturo itd. (Sicer pa niti »Reichspost« ne ve poročati o takih grozotah, kakor brumni »Slovenec«. In končno, čemu so bili jezuitskim samostanom v dobi monarhije — tajni hodniki?)

Na Portugalskem se je pred našimi očmi odigral prizor, kakoršnih se bo v svetovni zgodovini, upam, še več vršilo: Proizvajalne razmere srednjega veka, kakoršne so še v veliki meri obstojale na Pirenejskem polotoku, so se tekom stoletji preživele in z njimi se je preživela človeška družba, temelječa na tem proizvajalnem načinu. Samostansko, malomeščansko in fevdalno kapitalistično gospodarstvo se je moralo umakniti liberalnemu gospodarskemu principu meščanstva, buržoazije; z njim je v teku časa strohnela politična oblika monarhije in čez noč razpadla pred zadnjim prizorom večstoletnega igrokaza, pred revolucijo buržoazije. V Portugalu se prične s tem nova faza socialnega boja; čez dvajset let bo imeha sedanja republika v sebi opozicijo, — organizovan proletarijat.

To in edino to je — seveda shematična — zgodovina portugalske revolucije. Če hoče »Slovenec« natveziti svojim bralcem bajke o framonih, naj jih natvezi. Nam naj bi bil to memento, kam plovemo pod sedanjim režimom na Slovenskem; nam naj bi to bil opomin, kje tiči moč klerikalizma na Slovenskem, v čem obstoji ta moč in kakor je ne protistrup, marveč resnično zdravilo. Vsi napredni elementi na Slovenskem naj bi čitali »Slovenčeve« članke o Portugalu in izvajali iz tega posledice: Starini, mladini, slogaši, naprednjaki, neodvisnjaki, socialisti, revizionisti, radikanci, — ali ne vidite Portugala? Ali ne vidite v koaliciji S. L. S. pravašev in furtimašev združene reakcije na Slovanskem Jugu?

V očigled taki nevarnosti se pač ne smemo tolažiti s Čenstohovom. Čenstohov sicer ni samo jeden; Čenstohov je le tipus onih štreberjev v talarju in brez talarja, v kuti in brez kute, ki so firmo vere izrabljali v svoje namene, ki so na račun vernikov pasli svoje strasti, spolne, čutne, svoj pohlep po denarju itd. Vsaka organizacija, vsak večji socialni stvor ima take parazite; in da se vključ v cvetočemu parazitstvu politično območje katolicizma ni pri nas in v Alpskih deželah prav nič omajalo, je le doaz, da je S. L. S. pri naših malomestnih in zastarelih nazorih pri naši neenotnosti in plašnosti in pri našem gospodarskem razvoju zgodovinsko in dejansko upravičena; ali smemo torej Čenstohov očitavati katolicizmu? Ne smemo ga, ne Čenstohova, ne Tomažiča, ne vseh bosopetih zaljubljenih Karmelitov

in z ženskami pobeglih papeževih tajnikov. Saj vse to ni bistvo, ampak le simptom, le znamenje, da je ladja Rimstva še zadosti trdna, in da se papež na tej ladji prav dobro počuti. Čenstohov naj bo le bodilo vsem onim, ki imajo ušesa, da slišijo, in oči, da vidijo: Vključ vsem tem moralnim polomom je Rimstvo še vedno zmogovito!

Je-li res moralna moč Rima tolika? Bodisi. Ampak tu ne tiči pravi vzrok. Pravi vzrok tiči v naši neznatnosti in omahljivosti ter v našem neznanju. Vse to pa je — reakcija.

Učimo se iz zgodovine, ne bodimo kakor Burboni. Našli bomo, da se moramo osamosvojiti gospodarsko, politično, prosvetno; našli bomo, da moramo biti vstrajni in povsod poštteni do skrajnosti, resni in delavni. Ne bo nam potem treba očitavati Rimstvu Čenstohova; povzdignimo našega kmeta in delavca z združništvom, strahopetnega malomeščana pretvorimo v modernega, združno in socialno mislečega meščana, obrnimo svoj pogled proti dualizmu, oživimo federalizem in samoupravo, obrnimo svoj pogled v središče Slovenije in na mejo, v Alpe in na morje, — bodimo moderni in napredujmo! Rim bo potem tudi pri nas doživel svoj Portugal, — če tudi ne v smislu državnopravne revolucije; do takrat pa je treba dela; in sicer bolj poštenega dela in bolj poštenih sredstev, kakor jih ima »Slovenec« in boljših kakor smo jih bili dosedaj vajeni — sami.

V. K.

Finis sanctificat media.

Dodatno k današnjemu uvodniku še omenjam sledeče. Slovensko časopisje je premajhno, da bi vzdrževalo svoje dopisnike v tujih mestih, kakor jih imajo francoski, angleški in drugi svetovni listi. Slovensko časopisje je navezано na poročila velikih listov in na izrezke ter informacije, ki jih razpošiljajo razne takozvane »Korrespondence«. Poročanje o dnevnih dogodkih se pri nas ne omejuje samo na dogodke, ampak vsak časopis dodaja k poročilom svoj komentar v člankih itd. Pri tem pa se tendenca čisto ne drži resnice, ampak priroja poročila in usum delphini. Častno tako prirojanje ni, naj se ga poslužuje toaliono glasilo. Rekord v najbolj umazanem pačenju resnice pa je brezdvomno dosegel ljubljanski »Slovenec«. V 233. šte. od 13. oktobra 1910. najdemo v »Slovencu« članek z naslovom »Luč iz zapada; v tem članku čitamo doslovno: »Verolomna portugalska capinska soldateska in lizbonska sodrga, najeta od liberalcev in socialnih demoratorov mori duhovnike in redovnike, je zaprla vse cerkve in jih onečastila, mob in vojaki plešejo po oltarjih, zdaj jih že zažigajo....« Potem pripoveduje

svojim začudenim »bravcem« o groznih umorih, posilstvu, požigih in drugih framonskih ljubeznjivosti ter pristavlja: »Celo liberalni pariški »Temps« se zgraža nad temi grozodejstvi!...

Dasi sem bil prepričan, da so »Slovenčeve« redakterji samo za to servirali take krvave klobase svojim »bravcem«, da lažje strašijo z njimi po Beli Krajini, me je vendar le zanimalo, koliko je v teh poročilih resnice. Vzamem v roko »Corriere della Sera«, potem »Tribuno« in Berliner »Tageblatt«; o »Slovenčevih« grozotah niti sliša; pogledam v »Temps« na kojega se »Slovenec« sklicuje, prečitam pazno dotično mesto in si ga dam radi točnosti še prevesti na slovenščino. V »Le Temps«, jaudi 13. oktobra 1910., piše pod naslovom »Révolution en Portugal« njegov specijalni Lizbonski dopisnik (»de notre envoyé spécial«) g. Reginald Kann. »Če je obstojal v tem pogledu (namreč glede zlaganih grozodejstev) kak dvom, kakor češ, da bi Portugalske oblasti dovolile take ekscese nasproti samostanom Quelhas ian, d' Estrella, mora ta dvom takoj izginiti. Slučaj, ki je te dni vznemirjal javnost, ... je jako zamotan: Predvčerajšnjem pozno zvečer so prihrčale krogje iz teh samostanov in ranile več vojakov, ki so stali pred samostanom, med temi enega smrtno. Z ono previdnostjo, ki je pri takih dogodkih umestna, je počakalo vojaštvo do jutra, na kar je zasedlo samostan, ki pa je bil — prazen. Iz tega bi se dalo sklepati, da so jo menihi pobrisali pod zemljo, in številna četa vojakov je veliko zamudila z dolgotrajnim brezuspešnim iskanjem tajnega hodnika. Končno je vojaštvo odkorakalo. Ali, glej čudo! Danes jutraj začno neznani strelci iz samostana z nova obstreljevati vojaško stražo! Ta dogodek je zelo vznemiril duhove in začelo se je iskanje skritih menihov v samostanu Quelhas. Dasi vladi odločnost meščanov ni bila neljuba, je vendar intervenirala z vojaško silo ter je vrhutega razglasila po zidovih in v današnjih večernih listih, naj se državljan, ki niso od vlade upravičeni preiskovati samostanska skrivališča, zadržijo popolnoma mirno... Ta poziv in oborožena intervencija sta imela uspeh....

Drugi listi zopet pripovedujejo, da so se menihi uprli vladi z orožjem in tako sami izzvali izgrede. Primerjajmo s tem poročilom »Slovenčeve« krvavo klobaso. Sicer je pa zelo čudno, da se »Slovenec« tako napenja. Najnovejša poročila pravijo, da bodo iz Portugala izgnani menihi osrečili našo ljubo katoliško Avstrijo. Boaventura si je sinoči v katoliški bukvarni že naročil po en izvod portugalske slovnice, vokalabularja, in molitvenika, portugalski redovniki pa so pravkar poslali »Slovencu« celoletno naročnino in po vrh še svoj blagoslov. Viva la libertad!

V. K.

DOPISI.

Iz tolminskega okraja.

Iz Zatoľmina. — (Škrateljca). V noči dne 28. pr. m. sta se srečala pod »Skudrovim« travnikom po 11. uri g. kaplan Tomšič in Andrej Manfreda »Bajt« iz Zatoľmina. Prvi se je vračal od svojega nočnega izleta proti Tolmini, drugi jo je pa mahal proti domu s kvartom kave in sladkorjem od Andreja Kavčiča iz Zaloge. »Pod Skudrovim travnikom« pa straši škrateljca, tako se govori med ljudstvom. Manfreda je zasiljal na tem proslulem mestu nočno hojo, tema in pozna ura sta sodelovali in Manfreda se je odstranil na kolovoz, pokleknil in čakal, da odide nočna prikazen. No, dozdevni »škrateljca« je odšel, Manfredi se je vrnil pogum, zaropotal je z desko po zidu in »škrateljca« se je spustil v beg, padel in si obdrsal pri padcu obe roki.

Drugi dan je pripovedoval Manfreda svojim sosedom in drugim tovarišem o tem nočnem dogodku. Vse se mu je smejala, saj so ga vsi poznali kot starega šaljivca. Toda glej čudo! »Primorski list« z dne 6. t. m. št. 40. je priobčil dopis, v katerem naznanja »napadanec« g. kaplan širši javnosti, da ga je napadel na cesti neznan zlikovec s poleni, da je to napravil politični nasprotnik t. j. naprednjak, da bi odvrnil neustrašenega g. kaplana od njegovega izobraževalnega delovanja.

25. p. m. je pa imel g. kaplan jutranjo pridigo, na katero je pa kmalu pozabil. V tej pridigi je rekel med drugim: »Največji smrtni grehi je obrekovanje; ne duhovnik, ne škof, ne papež ne morejo odpustiti tega greha obrekovalcu; obrekovalec mora biti pogubljen, ierdanan!« G. kaplan! Zakaj se niste prej do dobra prepričali o nevarnem nočnem napadu, zakaj ste kar meni nič tebi nič poslali dopis v »Primorski list«, v katerem žalite in obdelavate popolnoma neumestno in brez vsake podlage svoje nasprotnike. Zatoľminci nismo nobeni napadalci čast. g. duhovnikov, katere visoko čislamo, mi nasprotujemo le onim, ki ne vrše svojih duhovniških dolžnosti tako, kakor bi morali. Ali naj govorimo jasneje? Za sedaj je bolje, da molčimo, toda na razna izzivanja znamo tudi mi odgovoriti.

Več faranov.

Volčce. — Zglasil se je bil pri podpisnem neki mož iz občine Sela ter mi rekel: »Sedaj pa le pustj Godničica (t. j. naš g. kaplan) pri miru, ker bo hodil vsak teden enkrat na Sela poučevati krščanski nauk«. Moj odgovor je bil: »Dragi moj! To mi prav nič ne briga; radi mene lahko poučuje vsak dan«. Radi gori omenjenih besed sem prišel do prepričanja, da bi bili Seljani zadovoljni, ako bi se povrnili časi izvestne dobe.

(Dalje v prilogi).

Vse je kazalo na ugodno potovanje, ali vsaj bolj ugodno kakor je bilo ono, ko so šli v najhujši zimi iskat oglja. Takrat je Hatteras zapuščal za seboj na svoji ladji upor in obup, ne da bi bil imel zagotovljen cilj, proti kateremu se je napotil; zapuščal je od mraza na pol mrtvo moštvo, odhajal je s tovariši, ki so bili oslavljeni vsled ostre zime; in on kot mož severa se je vračal proti jugu! Sedaj pa je imel na svoji strani čile in zdrave prijatelje in korakal je proti tečaju, proti cilju svojega življenja! Ni ga še bilo človeka, ki bi bil kedaj že tako blizu na tem, da pribori toli neizmerno slavo za domovino in zase!

Jeli pač mislil na vse te reči, ki so se mu morale kar same po sebi oživljati v tem položaju? Doktor o tem skoraj ni mogel dvomiti, videč njegove strasne pogledje. Dobri Clawbonny se je veselil tega, kar je delalo veselje njegovemu prijatelju, in odkar sta se bila spravila oba kapitana, je bil on najsrečnejši človek, on, ki mu je bilo tuje sovraštvo, zavist in prepit, on, ki je bil najpopolnejše bitje! Kaj bo iz tega potovanja, kak bo uspeh? Tega on ni vedel; toda pričelo se je dobro, in to je bilo mnogo.

Na zahodnem obrežju Nove-Amerike se je vilo onstran rta Washington vse polno zalivov; da bi se potniki ognili dolгим ovinkom, so jo mahinili v rebri. Bellmounta, dospeli na planjavo in po njej, nadaljevali proti severu. S tem je bilo precej poti prikrašane; Hatteras je cenil razdaljo, med Trdnjavo. Previdnosti in tečajem na tristo petdeset milj, če mu ne pridejo na pot nepričakovane ovire pri ožinah in gorovjih.

Potovali so je precej složno; visoke planjave so bile kakor širna bela odeja, po kateri so sani gladke drčale s svojima krivinama, in tudi ljudje so imeli varno in urno stopinjo v svojih za sneg narejenih črevljih.

Toploner je kazal 3° nad lediščem. Vreme ni bilo popolnoma stanovitno, sedaj je bilo jasno, sedaj megleno.

Sicer bi pa niti mraz niti vihar ne bil ustavil potnikov, ki so tako odločno korakali naprej.

Poti je kazal kompas. Oddaljuje se od magnetičnega tečaja je postajala igla vedno bolj gibčna in ni več omahovala. Res je sicer, da se je obrnila proti jugu, odkar je bil prekoračen magnetni tečaj in da je kazala južno stran onim, ki so potovali proti severu; a to obratno kazanje ni pouzročalo nikakih zagonetnih računov.

Sicer si je pa doktor izmislil še neko drugo zelo enostavno sredstvo za določevanje smeri, da ni bilo treba vedno gledati na kompas. Ko so enkrat določili lego, so si zapomnili kak predmet ki je stal natančno na severu in bil kake tri milje oddaljen. Potem so potovali proti tej točki, dokler niso prišli do nje; nato so si izbral drugo točko, itd. Na ta način so zelo malo zašli od ravne smeri v stran. Prva dva dni so prehodili po dvajset milj na dvanajst ur. Ostali čas je bil odločen za okrepčanje in počitek; ko so spali, je šotor zadoščal v zavetje proti mrazu.

Toplota se je od časa do časa dvigala; sneg je po nekaterih mestih skopnel popolnoma, po drugod pa je bilo še vse nepretrgoma belo, kakoršna so že bila tla. Tuintam so nastajale velike luže kakor ribniki, ki bi jih bil kdo v svoji domišljiji lahko imel za jezera. Potniki so včasih bredli do kolen po vodi, a so se pri tem smejali, in doktor je bil ves srečen pri teh nepričakovanih kopališčih.

»Voda nas pravzaprav ne sme močiti v teh krajih; ta element ima tu pravico samo za trdo in plinasto stanje; kar se tiče tekočega stanja, je to zloraba! Led ali hlap, to pač, toda voda, to pa ne!«

Med potjo pa niso pozabili na lov, ki jim je moral preskrbovati svežega živeža. Zato sta se Altamont in Bell potikala po sosednjih kotlinah, ne da bi se preveč oddaljila, ker sta streljala jerebice, potapljače, gosi in sive zajce, ki so polagoma postajali plašni, da se jim ni dalo

zlepa približati. Brez Duka bi bila lovca dostikrat opeharjena za svoj smodnik.

Hatteras jima je prepovedal, oddaljevati se nad eno miljo, kajti izgubiti niso smeli ne dneva ne ure, in na lepo vreme se niso mogli zanašati več kot tri mesece.

Sicer je moral biti pa vsak na svojem mestu ob saneh, kadar so zadeli na kako težavno mesto, sotesko ali strmino. Tedaj se je vsak vpregel ali vprl v sani, jih vlekel, potiskal, ali opiral. Večkrat so jih morali popolnoma razbremeniti in še niso mogli zabraniti vseh sunkov, in vsled tega poškodb, ki jih je Bell popravil, kolikor je mogel.

Tretji dan, v sredo dne 26. junija, nalete potniki na jezero, ki je imelo več orafov v razsežnosti in ki je bilo vsled svoje od solca obrnjene lege docela zamrznjeno; led je bil tako močan, da je celo nesel težo potnikov in sani. Ta led je bil še najbrže od davne zime, ker jezero ondi ni moglo nikdar odmekniti vsled svoje lege. Vse se je videlo kakor s cela narejeno zrcalo, kateremu severno poletje ni moglo do živga. To misel je le še potrjeval suh sneg, ki je posipal obzorje, in čigar notranje plasti so izvirale še gotovo iz preteklih let.

Od tega hipa dalje se je zemlja vidno zniževala, iz česar je doktor sklepal, da se ne more več dolgo raztezati proti severu; sicer je bilo pa zelo verjetno, da je Nova-Amerika samo otok in da ne sega do tečaja. Tla so se polagoma vzravnala in komaj je še bilo opaziti daleč za zahodu kak snežen griček, k se je kopal v višnjevikasti megli.

Dotlej se je potovalo brez truda; potniki so trpeli samo vsled odbijanja solčnih žarkov ob snegu, kar bi jim bilo lahko pouzročilo snežno slepoto, ki ji ni mogoče ubežati. V vsakem drugem letnem času bi bili raje ponoči potovali, da bi ubežali temu zlu, a tedaj ni bilo noči. K sreči se je sneg topil in je v tem stanju izgubljal mnogo na svojem blešku.

Tem potom pa omenim, da se me pusti pri miru. Kakor pustim jaz druge, to lahko tudi od drugih zahtevam.

Karol Hvala.

Iz bovškega okraja.

Grozna nesreča na Bovškem. — Dne 29. septembra t. l. se je vračal s semlja v Bovcu domov v Bavšico posestnik Ivan Mlekuž, ali domov ni prišel. Čakali so, ali ker ga le ni bilo, so ga šli iskati. Mislili so, da je padel v prepad Koritnice s pota nad Ključami. Štiri dni so ga iskali. Na vrvi so se spuščali v prepad, ki je globok nad 80 m, in sicer: Anton Zdravljec, kateri si je zganil pri tem roko, visokošolec Bratina, realcec Ad. Mlekuž in kleparski mojster Anton Durjava. Ali vse zaman. Mislili so, da Koritnica prinese truplo na dan ob prihodnjem naliwu. Dne 7. t. m. pa je našel neki vojak ob bregu Koritnice palico in nahrbtnik, last ponesrečenega Mlekuža. Na to so zopet iskali. V Koritnici ležečega je našel visokošolec g. Bratina. Spravili so ga od tam na bovško pokopališče. Dne 9. t. m. je bil pogreb ob obilni udeležbi ljudstva. Nesrečna udova ima 4 nepreskrbljene otroke.

Iz ajdovskega okraja.

Iz Črnič. — Kadar so v katerikoli občini občinske volitve so gg. nunci pridni agitatorji; da naši ne zapostavljajo, se razume; pri zadnjih volitvah so naskočili kar od treh strani ter spravili v občinski zatop same pristne katoliške moze. Ti možakarji so pri volitvi župana tako napravili, da ga občina nima. Naš g. župan komodno živi v Gorici, posle v občini opravlja podžupan in njegov mogočni tihun. Da je to kaj menimo, razume se samo ob sebi; pred več leti je bilo županstvo kar brez glave dalo napraviti v spodnjem delu Črnič neki vodovod; kateri naj bi služil potrebam tretjine občine; ker je bilo delo slabo izvršeno, ni dobilo potrdila in tako stoji še sedaj. Občinarji so se večkrat obrnili na županstvo, ali brez uspeha. Županov namestnik je izjavil, da ne napravi nič, da prideta prej Čaven in Kras skupaj; proti temu smo se pritožili na okr. glavarstvo, katero je pritožbi ugodilo, ali županstvo ni vkljub temu nič napravilo. Pri vodi je takšna nesnaga, da živina redkokada pije, kaj šele ljudje! Tam se pere vsakršna nesnaga, da se ljudem stadi piti, gredo rajši daleč po vodo; ali ni to škandal in sramota za županstvo?

Posebno trdo gre v slučaju sile pri tem županstvu. Če diši, mož po naprednjaku, ne doseže ničesar. Navedem slučaj. Neki naprednjak je kupil prešiča, da ga pelje v Trst. Ko so ga zaklali in očistili, gre na županstvo po potni list, ali ni ga dobil, potem je šel prodajalec, tudi ne, potem sta skušala pri sosednjih županstvih; ta seve jima niso mogla ugoditi, ker to spada v področje županstva Črnič. Ko sta tako cel dan okrog hodila, šine kupcu v glavo pametna misel ter reče prodajalcu: dobi potni list ali imej prešiča. To je pomagalo. Prešič je veljal 185 K, to ni šala; soliti ga doma, je bilo prevroče; gre zopet na županstvo, tam pove zadevo in to je veljalo; tebi, ki si naš, damo, njemu bi ne; ali tu so se spomnili, da

bi bilo treba škodovati naprednjaku; napravil je mesogled ložer. Lojč ineniten listek: jaz podpisani potrjujem, da je bila svinja zdrava pred in po klanju ali imela je trikrat mladiče. Ali ni to imenitno spričevalo. Vsak je ni zmožen napraviti. Naj služi to za vzorec. Mož je v Trstu vkljub temu svinjo prodal, ker je bila debela. Sporočila županstva so se pa prav iz srca smejali.

Naš podžupan pa ni povsodi tako natančen. Ko se mu poljubi, ima celo županstvo v žepu; zdaj zida svinjake baje na občinskem zemljišču brez ogleda in brez zidarskega mojstra. Ko so ga ovadili politični oblasti, je baje dobil nekoga, da mu nadzoruje, ki pa ni videl podlage in ne ve ali je na pesku ali viši. Mislil, da je tudi naš podžupan dolžan spoštovati zakone. Šele po pritožbi so se sosedje, ki so pri tem zidališču prizadeti, zdramili ter se pritožili. Za danes dovolj. O priliki se še oglasimo.

Sv. križ. — Dne 9. t. m. ob 1. uri popoldne je umrl tu g. Anton Berbuč. Pokojnik je bil vzgled rodbinskega očeta in blag dohodnik. Nikomur ni odrekel svoje pomoči; ako je le mogel, je pomagal vsem, ki so se zatekali k njemu. Da je vžival zato tudi veliko ljubezen in spoštovanje, je dokaz sprevid, ki se je pomikal na tukajšnje pokopališče v torek, ko smo spremili pokojnika k njegovemu novemu domu. Ni bilo očesa, ki bi ne bilo rosno. Naj v miru počiva!

Ubogi, ubogi zajec!

Glede na predlog, katerega je stavil v seji dež. zbora 5. t. m. poslanec Fon, nam je poslal prijatelj lova naslednje vrstice:

Vse lovi nas, vse nas išče, kje nam je še zavetišče? Vsak že kmet in vsak gospod nas preganja res povsod; pes, naj „brak“ je, naj „fermač“, naš je strasten preganjac; divja mačka in domača služi jim za pomagača; tudi kuna in lisica, roparska maršiktera pletča noč in dan nas zalezuje. Komu se godi še huje? Ali to bi se prestalo, nekaj nas bi še ostalo, da ni bral poslanec Fon zakona — za nas pogon. Vsak mu pristo: nas ubiti, vsak bo hitel nas loviti, preden let bo par prešlo, zajca živega ne bo. Oče bo v muzeje hodil, zajca gledat sinka vodil! — Kvišku, lovci, sladkojedci in naravoslovci, vedci, zdaj za nas se potrudite: „zakon Fon“ Vi zabranite!

Družba sv. Cirila in Metoda.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je daroval 1 K g. A. Fon, klobučar v Seme-niški ulici, namesto vstopnine k „Legionarjem“.

Za Ciril in Metodovo družbo, Prva češka delniška zavarovalnica na življenje. — Pri omenjeni družbi se je narodni trgovec g. Alojzij Širca iz Lutovelj na Krasu na korist družbi sv. Cirila in Me-

toda za 500 K zavaroval. Naj bi g. Širca našel mnogo posnemalcev za to edino in prekoristno družbo naše šole. Naši rojaki pa naj bi jeli kmalu resno misliti in samo nam prijazne in koristne slovanske družbe podpirati. K tem se lahko v prvi vrsti prišteva „Prva češka“, katera ima za naše šolstvo že mnogo zaslug in si je v zadnjih letih v vseh slovanskih deželah, radi svoje spretnosti, mnogo zaupanja pridobila tako, da jo lahko vsakemu rojaku najtopleje priporočamo.

Domače vesti.

Darovi za „Dijaško kuhinjo“. — Za prodanega zajca 2.60 K; Hanica dr. Ozvaldova 10 K; J. Pavlin, gostilničar v Oslavju, odstotke pokalice tovarne v Koi-skem v znesku 6 K; Jakob Zupančič 20 K. — Na račun mesečnine je prišlo 46.47 K in 4 kvintale krompirja in 26.80 kg fi-zola.

Slovenski klerikalci in laški liberalci hitejo skupno po Gavrščeku. V „Corriere“ je vsaki dan kar uvodni članek proti Gavrščeku. Lažejo o v njem, gledajo T. o. zadruge, lažejo, da je on ustanovil Mi-zarsko zadrugo v Solkanu, zraven trdi „Corriere“, da je Gavršček napadel sko-ia in mu očital, da izprija mladino; k te-mu dostavlja „Corriere“, da se je Ga-vršček javno proglasil za brezverca. Ta-ke in enake laži trosi laški liberalni list v svet. No, Gavršček hodi v cerkev in k spovednici najmanj toliko kot n. pr. Pajer. Pimavčig, Venier ali druge, take korifeje na laškem liberalnem torišču. Blamirani zavezniki se trudijo v potu svojega obraza, da bi umazali Gavrščeka, ali umazani ostanejo le sami! Zato naj se le še dalje jezijo. Gavršček se ne zmeni za taka udrihanja onemoglih politikov, razsodna javnost pa itak ve, kakšni laž-niki so slov. klerikalci in laški liberalci. O gospodarstvu tudi pisarijo eni in drugi, skrivaje svoje grehe! Ljudje, ki so na kazniv način vzročili krah znane laške banke ter v slavni zvezi palmili deželo na rob finančnega propada, govorijo o go-spodarstvu! Če bi molčali, bi bolje sto-rili!

„Gorica“ zopet obsojena! — Dr. Gregorčičev list, ki se vedno odlikuje v laži in obrekovanju, je bil včeraj zopet za eno obsodbo bogatejši, in sicer ga je do-letela pred tukajšnjo okrajno sodnijo. To pot je staro obrekovalko prijel za njen dolgi jezik g. dež. poslanec dr. Gregorin, kateremu je „Gorica“ dne 2./4. t. l. očit-tala med drugim tudi to, da se steka v njegov žep izključno narodni denar (čisti dobiček „Edinosti“). Na ovadbo dr. Gre-gorina se je seveda odg. urednik „Gori-ce“ oziroma njegov zastopnik jel na celi črti umikati, po stari navadi naših pošte-nih klerikalcev. Najprej noče nič vedeti o dotičnem članku, ki ga ni čital, a no-stopi takoj tudi dokaz resnice, ki se mu seveda klavarno izjalovi in ko je videl, da vse nič ne pomaga, začne po jezuitsko zavijati inkriminirani članek onega dopi-sa, češ, da ne najde v njem nič žaljivega, ampak nekaj čisto naravnega, vsakda-njega.

Sodnik je bil drugega mnenja in ob-sodil je odgov. urednika na 50 K globe in povrnitev stroškov.

Kritikovanje deželne uprave — to je nekaj, česar ne preneseta ne dr. Pajer ne

dr. Gregorčič. Kako je ropal v slovinski 5. t. m. radi takega kritikovanja dr. Gre-gorčič. Očitno je tako kritikovanje zlasti dr. Gregorinu. — Strašna pregreha je to, če vzame kdo v pretres zanikerno gos-podarstvo goriškega deželnega odbora. Joj, kako zbode to dr. Gregorčiča in dr. Pa-jerja. Sakrosanktna sta moža in nihče ne sme reči nič proti njihovemu gospodar-stvu v deželni hiši! Če spravita deželo na rob finančnega poloma, vendar ni do-voljeno izreči niti besedice proti temu. Samo kadilnico v roko, globok poklon in kaditi jima — to dopade dr. Gregorčiču, sam to je dopustno. Kdor pa ne dela tako, kdor se drzne v javnosti izreči mnenje, ki se ne sklada z mnenjem slovenskega in laškega viteza, pa ni vreden sedeti v de-želnem zboru! Komodno, fino stališče, samo to napako ima, da ne velja na splo-šno; hrabra viteza sta se izpostavila s tem stališčem javnemu zasmehu in po-kazala sta svojo slabo vest. Kdor ima čis-to vest, se ne boji kritike!

Tudi „Prismojenec“ je bridko zajokal radi zaključenja goriškega deželnega zbora. Gavršček mu leži v želodcu; zato se sirotek zvija in zdihuje; da bi se rešil „teh težav“, je pa napisal, da je „Soča“ — c. k. r. Pa je ozdravljen!

O škodi pišejo klerikalci, namreč o škodi, katera zadene deželo radi zaklju-čenja deželnega zbora! Vraga, zakaj pa je vzročil to škodo dr. Gregorčič? Do-stojen naj bi bil in miren dr. Gregorčič, pa bi bil deželni zbor lah-ko dalje zboroval in škoda bi ne bilo no-bene! Kriv in odgovoren za škodo je le on!

„Primorski list“ poroča o raznih ne-znatnih rečeh, ali nič noče poročati o ve-likem škandalu, ki se je pripetil v kloštru v Čenstohovu na Ruskem Poljskem. Tam je menih Mačoh umoril svojega brata ži-vel z ženo njegovo, imel otroke; tako so živeli tudi drugi menihi; na milijone de-narja, ki so ga znesli skup pobožni ro-marji, so požrli pregrešni menihi s svo-jimi priležnicami. Velikanski škandal iz katoliškega samostana! Zakaj nič ne piše o tem „Prim. list“?

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (podružnica „Glasbene Matice“ v Lju-bljani) vabi svoje člane k občnemu zbo-ru, ki bo v soboto, dne 22. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. — Dnevni red: 1. Poročilo odborovo; a) tajnikovo, b) blagajnikovo; 2. Poročilo preglednikov računov; 3. Volitev a) predsednika, b) 13 odbornikov, c) 2 pre-glednikov računov; 4. Določitev glasila za društvena naznanila; 5. Slučajnosti. — Odbor.

V Krminu so „Corrierovi“ divjaki pomazali hišo slovenske šole; madežev je obilo, kar kaže, da se je več divjakov za-bavalo z mazanjem. Slava laški kulturi!

Izboljšanja vojakom. — Leta 1910 in leta 1911 hoče vojna uprava zvišati zajtrk za 2 h dnevno, kakor tudi dnino. Prostakom se zviša dnina za 4 h dnevno in bo znašala 16, poddesetnikom za 4 h in bo znašala 24 h, desetnikom za 6 h in bo znašala 36 h, četovodnikom za 8 h in bo znašala 48, ki službujejo prostovoljno čez navadno službeno dobo, za 20 h na 80 h. Zviša se tudi dnina invalidom.

Inseratov „Trgovsko-obrtnega dru-štva“ ni več ne v „Soči“ ne v „Gorici“. Snedla jih je klerikalna nestrpnost in kle-

Toplota se je 28. junija še zvišala do 7° nad lediščem; to toploto pa je spremljal obilen dež, ki so ga potniki sto-ično sprejeli, še celo z veseljem, kajti s tem se je kopnenje snega le še pospešilo; vzeti so morali črevlje iz jelenjih kož in tudi sicer izpremeniti način drsanja. Seveda se je vsled tega potovanje zavižalevalo, toda ker ni bilo res-nih ovir, je šlo še vendo naprej.

Tupatam je doktor dvignil spotoma kak oglašen ali ploščast kamen, podoben kremencu, ki ga morski valovi obdrgnejo, in tedaj je menil, da je blizu severnega morja; vendar se je planjava še vedno raztezala v nedogledne daljave. Na njej pa ni bilo nikakega sledu o kaki na-selbini, niti koč, niti o kakem spominiku, niti o eskimskih brlogih. Očividno so bili naši potniki prvi, ki so stopili na to novo krajino. Groenlandci, katerih rodovi obiskujejo severne otoke, niso nikdar prodrli tako daleč, in vendar bi bila nudila ta zemlja plodonosen lov tem nesrečnim izsradancem. Tuintam se je videlo medvede, ki so v pri-merni razdalji sledili mali četi, ne da bi to nameravali na-pasti. V daljavi so se prikazovali bizoni in jeleni v ne-številnih tolpah. Doktor bi bil zelo rad slednjih kaj na-lovil, da bi okrepil svojo tovarno živino, a bili so pre-plašni in se jih ni dalo dobiti živih v roke.

Dne 29. junija je Bell ustrelil eno lisico in Altamont

je bil tako srečen, da je ubil bizona srednje visokosti, pri-čemur je pokazal pred svojimi tovariši svojo izredno hladnokrvnost in spretnost, da so ga morali vsi obču-dovati. Bizona so razkosali in dobili iz njega obilo sve-žega mesa.

Taki slučaji izbornih in sočnatih južin so se vedno z veseljem sprejemali; tudi najmanj sladkosnedni si niso mogli kaj, da ne bi z zado-šljnostjo pogledali kosov krepčilnega mesa. Doktor sam je celo smehljal, kadar je prišel do zavesti, da je bil zamaknjen v okusne kosove.

„Le nikar se lepih ne delajmo,“ je dejal, „obed je zelo važna reč na severnih potovanjih.“

„Zlasti, kadar zavisi od bolj ali manj spretnega strela,“ odgovori Johnson.

„Prav imate, moj stari Johnson,“ odvrne doktor, „človek misli manj na južino, kadar vé, da se govedina vedno v isto mer kuha in vre v kuhinjskih pečeh.“

Dne 30. junija je postala zemlja nepričakovano zelo hribovita, kakor bi jo bili dvignili vulkanični izbruhi. Orči in ostre pečine so se množile, ter postale zelo vi-soke. Od severovzhoda je pričel pihati silovit veter, ki se je kmalu spremenil v pravi orkan, ki se je lovil ob ska-lovju, ovenčanem s snegom, in ob ledenih gorah, ki so na ravnini posnemale obliko morskih gričev in ledenih gora.

Nepojmljivo je bilo, kako so te gore tu nastale, še celo doktor si ni znal tega pojasniti. Po viharju je nastalo gorko in vlažno vreme, tako da je vse odmeknilo. Od vseh strani je odmevalo lomljenje ledu in se mešalo s še ve-ličastnejšim bobnenjem lavin.

Potniki so s skrbno varovali, da niso hodili ob vznožjih gričev, da celo, da niso na glas govorili, kajti tudi šum glasu bi bil lahko pouzročal prevale s tem, da bi bil zrak stresel. Pogosto so bili priče strašnih padcev, na katere se niso mogli zanesti; kajti glavni znak se-vernih lavin je čudovita naglost, v čemur se ravno razlo-čujejo od švicarskih in norveških lavin. Ondi se naredi sprva ne posebnice velika kepa, ki se veča na svojem potu s snegom in kamenjem, in pada z vedno naraščajočo hi-trostjo, opustoši gozdove in poruši vasi, končno pa ven-dar porabi precejšen čas za svoj padec. Drugače pa je v krajih s severnim mrazom. Ledene grude se tu pred-stavljajo nepričakovano, po bliskovo, v istem hipu se od-trgavajo in padajo, in kdor bi jih videl v smeri proti sebi omahovati, bi bil neizogibno zmečkan. Topova kro-glja ni hitrejša in tudi blisk ne bolj smrtonosnejši; odtrgati se pašti in zmečkati je eno pri sečem in lavinam, in to s stra-šnim bobnenjem in čudnim otožnim odmevanjem.

(Dalje pride.)

rikamo brezmejno strankarsko sovraštvo. Če ne velja naša, pa naj vse vrag vzame! — po tem se ravna klerikalci in s tem so tudi oni eno oči in stalno inšerinje slov. tvrdki, kar bi bilo v veliko korist trgovcem in obrtnikom v Gorici! Če bo potrebno, spregovorimo več.

»Slovenec«, »Domoljub« in drugi taki klerikalni listi bridko tožijo, da morajo vsi menihi in vse nune zapustiti Portugalsko. Naj se le potolažijo! Saj pridejo menda vsi v našo blaženo Avstrijo, ker jih ne marajo ne na Francoskem, ne na Španskem in ne v Italiji. Sicer je pa še nekaj krajev pri nas, ki še nimajo nobenega samostana!

Adam Kaldonski s Poznanjskega. — Na klopi v mestnem vrtu je spal ponoči 10. t. m. neki človek. Policija ga je zbudila. Rekel je, da se piše Adam Kaldonski s Poznanjskega, da je rojen leta 1886, da je bil pisar ter je prišel iz Trsta v Gorico, odkoder misli oditi v Italijo. Rekel je, da je malce zadremal, na to pa zaspal. Pri njem so našli 30 v. Redarji so ga pustili v miru. Te dni pa so ga zopet prijeli. Na južni železnici so rekli, da je hodil večkrat sumljivo okoli skladišč na železnici. Ta dan pa ni imel samo 30 v., ampak 10 mark ter 3 K 66 v. Pravil je, da jih je dobil pri Salizijancih v Trstu. Sumi se, da je ta človek oni, ki hodi okoli duhovščine ter piše samostanih in pod raznimi pretvezami izvaža denar. Pridržali so ga v zaporu.

Podružnica slov. bral. in podp. društva v Solkanu priredi plesno zabavo v soboto, dne 5. novembra v prostorih g. Al. Mozetiča. Začetek ob 8. uri zvečer. Udje plačajo 2 K, vabljeni gostje 3 K. O polnoči se vrši srečanje. Morebitni prebitek se uporabi v dobrodelne namene. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici lekarni Gironcoli-Oliubich. V teh dveh lekarnah bo tudi počna služba v času od 16. do 23. t. m.

Ne pragnite se, toda bodite prijavljeni, kajti zima je pred vratmi in bo zahtevala svoje pravo: tople obleke (moške in ženske), suknje, površnike, bluže, jope, mantilje itd. Naj nas ne dobi nepripravljene. Zato priporočamo tovarno sukna Karel Kocijan — Humpolec na Češkem, kjer dobite najnovejše in sveže blago. Pišite po uzorce!

V Brestovici so pred kratkim neznani tatovi ponoči odnesli nekemu posestniku »škali« od voza z dvorišča; »škali« so vrgli v vodnjak. Storili so to pridni klerikalni mladeniči.

Opozorjamo slav. občinstvo na inšerat »Agro-Merkur« in priporočamo, da se poslužuje te zanesljive tvrdke.

Za odrasle in otroke.

Najodličnejše živilo za odrasle in slabotne v razviku zaostale otroke vsake starosti. Pospešuje tvoritev mišic in kosti, zadržuje in odstraňuje kakor nobeno drugo sredstvo drisko, bljevanje, črevesni katar itd.

Sokolski vestnik.

»Sokolski Dom« v Gorici. — K oklicu na prvi strani za danes to-le: Narodni davek, ki ga nalagamo na rodoljubne ramne, je organizovan tako, da se ga ne bo niti čutilo. Odbor izda 1000 deležnic a 25 K; vsak delež a 25 K je plačljiv v 2 letih, in sicer mesečno po 1 K. — Prijave sprejema vsak Sokol.

Trgovsko-obrtna in gospodarske vesti.

»Družni čevljarji« v Trstu. — Čevljarji v Trstu so si osnovali svojo organizacijo, ki šteje sedaj 80 članov. Govorili so dr. Rybar, Engelman in Breskvar. Sprejeli so resolucijo, ki se izreka za propagando in organizatorično delo med čevl. mojstri na slovenskem jugu, da se doseže znanje zakonodajstva napram obrtni organizaciji; k gospodarski organizaciji spada: ustanavljanje surovinskih in produktivnih zadrug; ima se izvesti

centralizacijo organizacije, ustanoviti skladišče z usnjem in čevlji, velike važnosti je pospeševalni urad za malo obrt. — Zadrugi delež je 100 K, vpisnina 2 K; delež se plača tekom 1 leta.

Goriška kolesarska zveza.

Tajništvo kolesarskega društva »Gorica« vabi gg. odbornike k redni odborovi seji, koja se bo vršila v ponedeljek dne 17. vinotoka t. m. o 8/10 urah v tajni sobi. Prosi se ponošteviline in točne udeležbe. Zdravo!

Moll-ov Seidlitz-prašek

je za na želodcu trpeče neprekinljivo sredstvo, katero ima prednost pred vsimi drugimi dr. stičnimi čistil. kroglicami in grenčicami.

Cena orig. škatlje K 2.—

Ponarejanje se sodniško zasleduje.

Molla-vo Franc. žganje in sol

za ribanje života. — Rolačino olajšanje in okrepitevje n. razno sredstvo proti tiganju in prehlajenju vsake vrste. **Orig. steklenica K 1.80**
Na prodaj po vseh lekarnah in mirodlinicah. Glavna lekarna A. MOLL, c. in hr. čvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9.
Zaloga v Gorici v lekarnah: G. Cristofolotti A. Gironcoli.

Politični pregled.

Ekspozé grofa Aerenfala, zunanjega ministra. — Dne 13. t. m. je podal Aerenfala svoj ekspozé. Dotika se najprvo aneksije Bosne in Hercegovine; stališče vlade je smatralo vprašanje za vprašanje, ki se ima urediti med Avstrijo in Turčijo. Sporazumni zapisnik je bil predložen parlamentoma. Omenja krečansko vprašanje. Končno omenja, da je monarhija v dobrih odnosih z vsemi vlastmi; zveze imajo realno veljavo, kar kažejo sestanki z nemškim državnim kancelarjem in italijanskim zunanjim ministrom. — Trožveza hoče mir in ohranitev ravnotežja. Glavna naloga monarhije do Orijenta je v trgovinski politiki. Ekspozé je bil sprejet pohvalno.

Dr. Kramer je govoril v odseku avstr. delegacije za zunanje posle obširen govor, rekoč: dobiček pridobitve Bosne in Hercegovine ne pomenja nikakega aktivna. Nezadovoljnost je tam doli tako velika, da se je bilo bati, da sprejme bosenski deželni zbor udanostno izjavo turškemu sultanu. Pasiva zunanje politike: Turški bojkot, izguba Sandžaka, 54 milijonov odkupnine Turčiji, 300 milijonov za vojake, emancipacija Srbije od Avstrije... Omenja zagrebški škandalozni proces, Friedjungov in nevidna roka še vedno spravlja na dan denunciacije. »Hoch Hohenzollern« se sme klicati v Avstriji. »Živio Srbija« — klic kakega eksaltiranca ima za posledico kruto gonjo. — Neoslavizem nima nobenega političnega ozadja, marveč stremi za kulturnim in gospodarskim zblizanjem slov. narodov. Ko je bil v Petrogradu s posl. Hribarjem, so njima na čast igrač cesarsko himno, sedaj pa se očita Hribarju, da ni patriotičen. ... Avstrija je priklenjena k Nemčiji. Nemški cesar je dobil domovinsko pravico v Avstriji, Čehi pa so v glavnem mestu države prilepenci. — Baerenreither je omenjal: da se je dosegel vojaški sporazum s Turčijo; da pa nas Nemčija na Balkanu izpodriva. Jugoslovansko vprašanje se zanemarija. Treba podpirati jugoslovanske interese na Balkanu. Oglašeni so še drugi govorniki.

Revolucija na Portugalskem.

V ponedeljkovi seji portugalskega ministrskega sveta so se sklenile velike izpremenbe v ustavi in upravi države. Tozadevni dekret pride koj pred parlament, kjer zadobi sankcijo. Zraven splošne in

enake volilne pravice so najvažnejše reforme sledeče: splošna vojaška dolžnost, splošna šolska dolžnost in preureditev financ. Vojaki bodo služili samo eno leto, odkupnina od vojaškega stanu s 600 markami odpade. Pod klerikalno vlado ni bilo skoraj nič šol, 78% analfabetov je posledica tega klerikalnega sovraštva do šole in izobrazbe. Ustanovi se torej po potrebi vse polno novih ljudskih šol. Ubožno nižje ljudstvo, ki je do sedaj plačevalo največ davka, se razbremeni.

Monarhistični listi so začeli zopet izhajati. Pišejo zelo zmerno in nekateri celo priznavajo republiko. Brazilija je bila prva, ki je priznala republiko portugalsko. Sledila ji je Švica. Zadnje vesti pravijo, da vstopi kralj Manuel v prusko armado. Njegovo premoženje, katero je zapadlo radi njegovega bega, bo nova vlada konfiscirala, med tem ko vrne kraljici-materi Ananiji vse njeno premoženje.

Machado, minister za zunanje zadeve, se je izrazil, da bo poskušala nova vlada poplačati vse dolgove s skrajno varčnostjo in ne mogoče z zvišanjem davkov in colnine.

Ker so se mnogi samostani uprli takojšnji odstranitvi iz Portugalskega, je morala intervenirati vojaščina, na katero so pa začeli menihi in posebno jezuiti streljati. Iz samostana Campolide so vrgli jezuiti na vojake bombo, ki je zahtevala dve žrtvi. Nova vlada je sklenila, da opusti svoje poslanstvo pri Vatikanu.

Domače menihe se bo poslalo v njihov pristojni kraj, tuji pa morajo zapustiti Portugalsko. Vlada (zapleni) samo posestva jezuitov na podlagi Pombal-ove zakonodaje, druga bo pa najprej inventarizirala, čemur sledi likvidacija. Kam pa pojdejo izgnani menihi? Francija, Španija in Italija se jih branijo. V Belgijo, na Holandsko in v Švico je prišlo iz Francije toliko menihov, da jih je že preveč. Nemčija je z zakonom z dne 4. VII. 1872. zabranila jezuitom naseljevanje. Ostane le še Avstrija. (Österreich-Klosterreich) in pa Čenstohov.

Književnost.

»Veda«, Jugoslovanska revija. — Z novim letom začne izhajati znanstvena revija pod gornjim naslovom. Uredniki

Živinski prašek »Minerva«.

Najboljše sredstvo za vzdržati v zdravju ovčjo in govejo živino. Ta prašek jo odebeli, povzra kravam njih dnevno možno mleka in odpravlja drisko.

ZALOGA:

LEKARNA »MINERVA«, TRST.

Je tudi na prodaj v boljših mirodlinicah. Ako se ga ne dobi, naj se naroči direktno v Gorici: Virg. Mazzoli.

CENA: Eden zabojček 80 vin. — 10 zabojčkov 6 K se pošilja povsod poštne prosto.

Knjigarna A. Gabršček

— GORICA —

Trgovski dom Corso Verdi 24
in v Gosposki ulici 7

sprejema naročila na vse tu-
in inozemske beletristične,
modne in znanstvene časopise.

Razne vesti.

»Slovenija« na Dunaju priredi v ponedeljek, dne 17. t. m. ob 7^{1/2} zvečer svoj prvoletniški večer. — Lokal: I. Mataloni, Restaurant Leithner, Auerspergstrase 6.

Generalna stavka železničarjev na Francoskem. — Dosedaj stavka velik del železničarjev, pričakuje se splošna stavka, katere se bo deležilo 100.000 železničarjev. Vlada hoče strahovati štrajkujoče ter kliče v vojaško službo spadajoče je železničarje, da bi morali kot vojniki delati službo. Promet z Belgijo in Nemčijo je pretrgan. V Parizu primanjkuje živil.

(Dalje na peti strani.)

Hiša

v dobrem stanju, z več stanovanji, krčmo, štacuno in obširnimi dvoriščem, vse obglavni cesti v veliki vasi na Goriškem,

se prodaja

radi družinskih razmer. — Naslov pové naše upravnistvo.

Ustanovljena tveška 1866.

J. Drufovka — Gorica

Gosposka ulica 3.

Tovarniška zaloga usnja ter potrebščin za čevljarje. — Usnje za sedlarje in knjigoveze i. t. d.

Lasna strojarna v Černdiahu.

Odlikovana tovarna nadplato.

Vaše zdravje

ni ohranite! Oslabljenost in bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kito se okrepijo, spanec ozdravi. Vaše splošno zdravje se zopet utrdi, ako rabite Fellerjev fluid z znanko »Elza-fluid«. Dvanajsterica za poskušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubi, Elza-trg št. 4 (Hrvatsko).

Zadnji ciganski knez umrl. — V starosti 100 let je umrl v Ohio (Amerika) Nikolaj Mihajlo, ki je bil zadnji od ene kulturne države pripoznan ciganski knez. Ker je l. 1848. tako spretno volunil proti Avstriji, ga je provizorična ogrska vlada imenovala ciganskim vojvodom. Kot svojega vladarja so ga priznali vsi cigani po celem svetu. L. 1880. se je preselil v Ameriko.

Šahova partija na odprtem morju. — Na dveh ladjah v Atlantskem oceanu, oddaljenih druga od druge 450 km, sta igrala dva spretna šahista partijo šaha. Vsaka poteza je bila javljena nasprotniku potom brezžičnega brzojava. Igra je trajala 4 ure.

Pasivna rezistenca v šoli. — Učenci in učence v Bayonne (Francosko) so začeli s pasivno rezistenco, ker se jim je dodelo vsak dan še po eno uro. K zadnji uri sicer gredo, toda ne odgovarjajo na nobeno vprašanje učitelja. Pasivna rezistenca je posebno dobrodošla za one, ki bi itak ne znali odgovarjati učitelju na postavljena vprašanja.

Samomor škola Joviča. — V Zadru se je ustrelil pravoslavni škof kotorski Dositej Jovič, ki je bil pred kratkim časom odstavljen, ker je manjkalo v cerkvenem skladu 80.000 K. Ravno sedaj se bi imela vršiti revizija, katere se je pa škof zbal in se ustrelil.

Potres na otoku Kuba. — Na tem otoku je razsajal močan potres, ki je zbehal vse prebivalce.

Proces Haverda. — V Budimpešti se je vršil te dneve zanimiv proces proti Mariji Haverdi, ki je najela dva ljubimca, da sta ji umorila mater, ki je bila skopa in koje denar je hotela imeti hči. Proti Haverdi in proti obema morilcema se je vršila v Szabadki že ena porotna obravnava. Haverda je bila oproščena. Pri predpreiskavi je omamila državnega pravdnika tako, da jo je obiskal o polnoči v celici in ji prinesel cvetlice in Sampanja. Haverda je bila sedaj pri obnovljeni porotni odbravnavi v Budimpešti obsojena na 12 let, njena ljubinka Janoszy in Vojtha pa na 10, oziroma 8 let. Lahko živka Haverda nas živo spominja zanimivih procesov Steinheil, Tarnovska in Schönebeck.

Grozodejstva zblaznelega odvetnika v Rimu. — 40 letni odvetnik Fran Moncada je hipno zblaznel. Oborožil se je s 3 puškami in z revolverjem, zaprl se v svoje stanovanje in streljal na ljudi. Požarna bramba ga je hotela ukrotiti z vodo ali zama. Ena žena je bila ustreljena, dve drugi težko ranjeni, mnogo oseb pa lahko ranjenih. Policija je obliha slednjič vrata s petrolejem, vžgala jih in komaj dim je ukrotil norca. Na cesti je bilo na tisoče ljudi.

Gozdni požari v Sev. Ameriki. — Po najnovejših poročilih je mičil zadnji gozdni požar v Minesoti 13 vasij. 1000 oseb je zgorelo. Požar se je razprostiral po ploščini 2500 kvadratnih milj.

Poroka princesinje Klementine. — Najmlajša hči prejšnjega belgijskega kralja Leopolda, Klementina, se poroči začetkom novembra s Viktorjem Napoleonom. Glede zapuščine po svojem očetu se je pobotala z belgijsko vlado. Ona dobi 4 milijone frankov, odpovedati se pa mora vsem svojim pravicam do raznih ustanov svojega očeta.

Teodor Roosevelt v zraku. — Prejšnji ameriški predsednik Roosevelt se je vzdignil v St. Loisu z zrakoplovem Humphreysom prvič v zrak. Plovba je trajala tri minute. Roosevelt se je izrazil, da je bil to najlepši trenutek v njegovem življenju.

Boj za 300 milijonov. — Med mestom Amsterdamom na eni in med 203 osebami na drugi strani se vrši v Koloniji na Nemškem zanimiv proces v zadevi zapuščine feldmaršala Pankwürtz-a. Mesto Amsterdam ne taji, da je sprejelo 900 milijonov, ono le trdi, da je vsa zadeva že zastarela. Zato so sklenili vsi 203 udeleženci, da ustanove društvo v dosego te lepe zapuščine.

Imovitejši Slovenci, pristop k obrambnemu skladu družbe sv. C. in M. bodi vam sveta dolžnost!

Deset zapovedi o ljudskem štetju za obmejne Slovence. — 1. Priglasil se edinole k svojemu materinemu jeziku slovenskemu!

2. Ne prijavi nemiščine ali laščine za svoj občevalni jezik!

3. Skrbi, da se vsa tvoja rodovina priglasil k slovenskemu jeziku!

4. Spoštuj jezik svojega slovenskega očeta in svoje slovenske matere, da ne postaneš izdajalec svoje krvi in svojega naroda!

5. Ne ponemči in ne poitalijančij se!

6. Ne odtuji se svojemu slovenskemu narodu!

7. Ne pusti, da ukradejo tvoje otroke tebi in tvojemu narodu!

8. Ne pričaj po krivem, da je tvoj občevalni jezik nemški ali laški!

9. Ne daj se pregovoriti sladkim obljubam in ne prikrivaj svoje slovenske narodnosti!

10. Tudi se ne daj zastrašiti, če na tebe vplivajo in ti grozijo, in ne daj se podkupiti z denarjem!

Imejte to vedno v mislih, in na jeziku, posebno pa letos, ko bodo šli prebivalstvo vaših krajev! Slovenci, pokažite tedaj za vselej, da se ne daste izpodriniti z zemlje svojih očetov in da prebiva tod od nekdanj slovenski rod, ki zahteva zase enakih pravic!

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglas obsejnejši se računa za vsako besedo 3 vin. **Najpripravejšje inseriranje za trgovce in obrtnike.** Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deseti (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna

Meblovana soba s prostim vhodom se odda v najem pri P. Cotiču v Raštelju št. 32. I. — Istotam se odda tudi zaloga

Lepa zračna soba s prostim vhodom se odda v najem v ulici sv. Ivana št. 7.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga

oljkinega olja

prve vrste

najboljši trdk iz Istre, Dalmacije, Malfetie, Bari in Nica

s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: Kron — 96, 104, 112, 120, 128, 136, 144, 160, 180, 200, 240,

za ljudi po 72 vin.

Na debelo cene ugodne.

Posilja poštnine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne uporabe olja; po uporabi se spet zamenja s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.

Cene zmerne.

Premier & Jančar

Ljubljana Dunajska cesta št. 20

Lastni izdelki oljnatih barv, lakov, frasetov in steklarskega klesa.

Velika zaloga kemičnih in rudninskih barv. Barv za umetnike.

Vse potrebščine za slikarje in pleskarje. Točna postrežba, cene nizke.

Za obila naročila se priporoča

Premier & Jančar

trgovina oljnatih barv na drobno in debelo.

Sprejmejo se tesarji

pri vodni stavbi v Podgori.

Sto let je on živel pošteno, stal v grobu je z nogo že eno, zrl smrti je mirno v oko — imel je na nogi

„OHO!“

GORICA.

GORICA.

Narodno podjetje

Hotel „Pri Zlatem Jelenu“.

V središču mesta. Ob glavni ulici z državnega kolodvora. Zbirališče trgovskega sveta in goriških Slovencev. — Nad 30 sob za tujece od K 1-20 višje. Velik vrt z verando. Stekleni salon s teraso. Velik jedilni salon. Več sob za klube in sklenjene družbe. Keglišče. — Točarna z običajnimi gostilniškimi cenami za jedi in pijače. — Domača in tuja vina. Budjejeviško in puntigamsko pivo. — Cene jako zmerne. — Postrežba pod novo upravo skrbna in točna.

Ceniki jedil in pijač

za gostilničarje

se dobé v „Goriški Tiskarni“ fl. Gabršček po 20 vin. komad.

Jesen

1910-1911

Zima

Velikanska izbè zadnjih novosti za moške in ženske obleke.

Ivančič & Kurinčič

Gorica — Gosposka ulica št. 11. — Gorica.

Edino domače slovensko podjetje z modnimi in oblačilnim blagom kakor tudi vseh potrebščin za šivilje in krojače.

Novi dohodi

volnenega angleškega blaga za moške obleke. — Najfinejše bele in barvane srajce, spodnje hlače, raramnice, ovratnice, ovratniki, zapestnice itd.

Vsakovrstno

žensko perilo kakor: srajce, spodnje hlače, spodnja krila, predpasniki itd. itd.

Velika izbèr

volne, žime, perja in sploh vsega, kar spada k posteljini opravi.

Perilo

velika izbèr raznega platna in kotenine za namizno in posteljino opravo.

Največja izbèr drobnih predmetov, kakor: vezenin, čipk, trakov, rokovic, nogavic, svilenih šerp in okraskov za obleke, kakor tudi žametov in svil za okrasenje oblek. — Najnovejši in najlepši vzorci svil za bluze. — Ogromna izbèr volnenih in bombažastih maj za zimo.

Vsakdo naj zahteva uzorce, katere dobi proti vrnitvi, poštnine prosto in zastoj na dom.

Gospodinje, zahtevajte pri vseh trgovinah

KOLINSKO CIKORIJO

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

